

DE GELIJKENIS VAN DE ZAAIER

HJM Sales

Geliefde broeders en zusters, het is heel belangrijk om het gepredikte Woord van God met de juiste hartegesteldheid te beluisteren en te ontvangen. Want het is de bedoeling dat het zaad van het Woord van God in ons hart tot ontkieming komt, uitgroeit tot volwassenheid en uiteindelijk vruchten gaat voortbrengen.

In het Nederlands bestaat er een spreekwoord dat luidt: *“In goede aarde vallen”*. Dit spreekwoord is rechtstreeks afgeleid van de bekende ooit door Jezus gepredikte gelijkenis van de zaaier. Het spreekwoord betekent: *“in de smaak vallen, zeer welkom zijn, acceptabel zijn”*.

Zo moet het natuurlijk ook zijn. Het Woord van God moet in ons hart welkom zijn.

Maar tóch raakt dit spreekwoord niet precies de kern van waar het om gaat. Want als het gepredikte Woord van God welkom in ons hart is, dan zegt dat in principe nog niets over de hartegesteldheid waarmee wij het ontvangen.

Ik wil graag de gelijkenis van de zaaier met u lezen in Mark. 4:1-10 – “En Hij begon wederom te leren omtrent de zee; en er vergaderde een grote schare bij Hem, also dat Hij, in het schip gegaan zijnde, nederzat op de zee; en de gehele schare was op het land aan de zee. En Hij leerde hun veel dingen door gelijkenissen, en Hij zeide in Zijn lering tot hen: Hoort toe: ziet, een zaaier ging uit om te zaaien. En het geschiedde in het zaaien, dat het ene deel zaads viel bij den weg; en de vogelen des hemels kwamen, en aten het op. En het andere viel op het steenachtige, waar het niet veel aarde had; en het ging terstond op, omdat het geen diepte van aarde had. Maar als de zon opgegaan was, zo is het verbrand geworden, en omdat het geen wortel had, zo is het verdord. En het andere viel in de doornen, en de doornen wiesen op, en verstikten hetzelfde, en het gaf geen vrucht. En het andere viel in de goede aarde, en gaf vrucht, die opging en wies; en het ene droeg dertig, en het andere zestig, en het andere honderdvoud. En Hij zeide tot hen: Wie oren heeft om te horen, die hore. En als Hij nu alleen was, vraagden Hem degenen, die omtrent Hem waren, met de twaalven, naar de gelijkenis.”

U kunt deze gelijkenis eveneens in Matt. 13:1-10 en Luk. 8:4-9 lezen.

De discipelen begrepen de gelijkenis van de zaaier niet en vroegen aan Jezus om het uit te leggen. We zullen zo dadelijk Zijn uitleg lezen en dan zullen we zien dat het gaat om de juiste gesteldheid van ons hart, waarmee wij het Woord van God ontvangen. U begrijpt dat wanneer ik over *“het hart”* spreek, ik daarmee niet de hartspier, cq. de hartpomp van het menselijk lichaam bedoel. Neen, als in de bijbel over *“het hart”* wordt gesproken, wordt daarmee bijna altijd *“de ziel”* van de mens bedoeld (Jer. 4:4; 5:23; 17:9).

De ziel is het unieke, individuele zelfbewustzijn en hét kenmerkende van de mens. De ziel bepaalt de identiteit en de persoonlijkheid van de individuele mens. De ziel is de zetel en samenstelling van de wil, de emoties (de gevoelens), het karakter (de genegenheid), de gedachten en het verstand van elk mens. Elke beslissing van de mens komt voort uit zijn eigen wil, welke weer het produkt is van zijn karakter, zijn gevoelens en zijn verstand. De ziel is dus verantwoordelijk voor elke wilsbeslissing.

Ik wil echter éérs met u een schriftgedeelte lezen, waarin de algemene gesteldheid van ieder mensenhart wordt verklaard. Jer. 17:9 – *“Arglistig is het hart, meer dan enig ding, ja, dodelijk is het, wie zal het kennen?”*

De zinsnede in de Statenvertaling van de bijbel dat het hart arglistig, ja zelfs dodelijk is, drukt in feite uit dat het hart listige activiteiten ontplooit, die de geestelijke dood tot gevolg kunnen hebben. Dus de nederlandse taal leert, dat het hart niet passief is, maar actief slinks bezig is. Dit blijkt ook uit de Hebreeuwse grondtekst van het woordje *“arglistig”*. In het Hebreeuws is dat *“aakov”* (עֲקָב) en het betekent *“arglistig, sluw, glad, verraderlijk”*. Dit woord is afgeleid van het werkwoord *“aakav”* (עֲקָב), dat letterlijk *“bij de hiel grijpen, opzwellen”* betekent. Maar in figuurlijke zin betekent het *“bedriegen (iemand óp de hielen trappen)”*. De naam van de aartsvader Jakob (עֲקָב) is eveneens van dit werkwoord afgeleid. *“Jakob”* betekent

“bedrieger, iemand die bij de hielen pakt”. We zien dus dat het Hebreeuwse woord voor *“arglistig”* eveneens actief en niet passief is. Wat leren we hieruit?

We leren dat de algemene opvatting, dat we moeten oppassen dat ons hart niet wordt misleid en verleid, genuanceerd dient te worden. Want het is veeleer ons eigen hart, dat ons misleidt en bedriegt. Met andere woorden, we kunnen ons eigen hart beslist niet vertrouwen. In dit licht wordt de volgende opmerking van Jezus veel begrijpelijker. Matt. 15:18-19 – *“Maar die dingen, die ten monde uitgaan, komen voort uit het hart, en dezelve ontreinigen den mens. Want uit het hart komen voort boze bedenkingen, doodslagen, overspelen, hoererijen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen.”*

Jezus zei, dat het menselijk hart (van nature) gevuld is met allerlei ongerechtigheid.

Als we dan vervolgens de gelijkenis van de zaaier gaan bestuderen, dienen we voor ogen te houden, dat het juist ons eigen hart is dat ons zodanig probeert te bedriegen en te misleiden, dat wij het zaad van het Woord van God niet in de vereiste hartegesteldheid ontvangen.

Wat is de uitleg van Jezus van deze gelijkenis?

Jezus begon met te verklaren dat de zaaier degene is, die het Woord van God zaait.

Mark. 4:14 – *“De zaaier is, die het Woord zaait.”* Predikers van het Evangelie, van Gods Woord, zijn als zaaiers. Zij strooien het zaad en hopen dat een deel zal opgroeien en vrucht zal voortbrengen. Echter, een deel van het zaad zal niét in goede aarde vallen.

Zo was er een deel, dat niet op de akker maar op de weg viel. Mark. 4:4 – *“En het geschiedde in het zaaïen, dat het ene deel zaads viel bij den weg; en de vogelen des hemels kwamen, en aten het op.”*

Kunt u zich dit voorstellen? Een akkerbouwer die over de akker loopt en het zaad uitstrooit en verspreidt? En dan loopt hij langs de rand van die akker en telkens valt een deel van het zaad op die keiharde weg langs de akker. Het zaad komt niet in het bewerkte, vruchtbare deel van de akker terecht, maar valt ernaast. Nooit zal dit zaad kunnen ontkiemen. U begrijpt dat dit een buitenkansje voor de vogels is. Zodra zij de kans krijgen, pikken zij het zaad weg. In de bijbel zijn vogels vaak het typebeeld van demonen. En Jezus verwijst daar ook naar, want Hij verklaart in Mark. 4:15 – *“En dezen zijn, die bij den weg bezaaid worden, waarin het Woord gezaaid wordt; en als zij het gehoord hebben, zo komt de satan terstond, en neemt het Woord weg, hetwelk in hun harten gezaaid was.”*

In Luk. 8:12 staat geschreven, dat dit gebeurt opdat wij niet zullen geloven en zalig worden.

Hoe voltrekt zich dit in de dagelijkse praktijk? Heel eenvoudig! Want we kunnen wel in onze gemeente naar een prediking luisteren, maar tegelijkertijd kan die prediking totaal aan ons voorbij gaan. We horen de prediker wel spreken, maar we luisteren niet naar hem. Zijn woorden bereiken ons hart niet. Enkele voorbeelden:

We gaan zondags slechts uit gewoonte naar de kerk en niet omdat ons hart naar Jezus verlangt.

Ook kunnen onze gedachten heel ergens anders vertoeven. Zo kunnen we in gedachten met onze spoedige vakantie bezig zijn. Of met het werk de volgende dag. Wellicht zijn we bezig met de vraag wat we zullen koken als we straks thuis zijn.

Of wellicht zijn we nog steeds boos op onze echtgeno(o)t(e) of op onze kinderen met wie we in de ochtend ruzie hebben gemaakt.

Ook is het mogelijk, dat de prediker ons per definitie niet bevalt. Wellicht hebben we moeite met zijn uiterlijk. Of misschien hebben we ooit een meningsverschil met hem gehad. Of we storen ons aan zijn gebrekkige nederlandse taal.

En ook kan het gebeuren, dat we na de dienst een totaal verkeerde opmerking krijgen van een broeder of zuster, waardoor we meteen boos zijn. Of in de auto zegt onze man of vrouw iets verkeerd tegen ons. Of in het verkeer doet een andere weggebruiker iets verkeerd.

U begrijpt dat we dan, als we thuis komen, niet eens meer weten wát er werd gepredikt.

Broeders en zusters, zoals we hiervoor hebben gezien is het ons hart (ziel), die ons tracht te bedriegen. Vaak middels onze gedachten, welke tot het domein van onze ziel behoren. In 1 Cor. 10:3-5 kunnen we lezen wat we met die verkeerde gedachten moeten doen, namelijk in Jezus' Naam gevangen nemen en binden: *“Want wandelende in het vlees, voeren wij den krijg niet naar het vlees; Want de wapenen van onzen krijg zijn niet vleselijk, maar krachtig door God, tot nederwerping der sterkten; Dewijl wij de overleggingen ter nederwerpen, en alle hoogte, die zich verheft tegen de kennis van God, en alle gedachte gevangen leiden tot de gehoorzaamheid van Christus;”*

Jezus beschreef ook een tweede verkeerde hartegesteldheid in Mark. 4:5-6 – *“En het andere viel op het steenachtige, waar het niet veel aarde had; en het ging terstond op, omdat het geen diepte van aarde had. Maar als de zon opgegaan was, zo is het verbrand geworden, en omdat het geen wortel had, zo is het verdord.”*

Ook dit kunnen we ons goed voorstellen. Want daar in Israël was de bodem vaak erg rotsachtig. De akkerbouwer deed wel zijn best om zoveel mogelijk stenen en rotsblokken te verwijderen, maar daar slaagde hij niet altijd geheel in. Met name als de rotsen dieper zaten. Dan leek het wel alsof de akker mooi was geploegd en geëgd, maar de laag vruchtbare aarde was op sommige plekken dan misschien maar hoogstens twintig centimeter dik. Het zaad kreeg zo wel de kans om te ontkiemen, maar de wortels konden niet diep in de aarde dringen op zoek naar water en voedingsstoffen. Zodra dan de droge zomer aanbrak en de zon te heet werd, verdorden deze kiemen en stierven af. Wat was Jezus' verklaring? Mark. 4:16-17 – *“En dezen zijn desgelijks, die op de steenachtige plaatsen bezaaid worden; welke, als zij het Woord gehoord hebben, terstond hetzelfde met vreugde ontvangen. En hebben geen wortel in zichzelf, maar zijn voor een tijd; daarna, als verdrukking of vervolging komt om des Woords wil, zo worden zij terstond geërgerd.”*

Jezus verwijst hier naar de oppervlakkige kinderen Gods, die Jezus loven en prijzen zolang alles maar goed in hun leven gaat. Zodra er echter moeilijkheden komen, heeft Jezus voor hen afgedaan. Hij krijgt de schuld van al het moeilijke in het leven, van ziektes, geldzorgen, ruzie met de buren of de familie, huwelijksmoeilijkheden, verlies van een baan, een kapotte auto, noem maar op! Dit zijn degenen die het christelijke geloof associëren met succes en voorspoed. Maar laten we in Hand. 14:22 lezen wat Paulus en Barnabas hierover zeiden: *“Versterkende de zielen der discipelen, en vermanende, dat zij zouden blijven in het geloof, en dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk Gods.”*

Hoe komt het dat er nog verborgen rotsen in het hart aanwezig kunnen zijn, waardoor het zaad van het Woord niet diep wortel kan schieten? De oorzaak is dat niet elke zonde in het leven is opgeruimd, waardoor wij ons hart niet geheel aan Jezus hebben kunnen geven. Na onze bekering moeten we kappen met elke zonde in ons leven en het opruimen. Ik heb het hier niet over moeilijke karaktereigenschappen, neen, ik heb het over de zonde. Over bijvoorbeeld onreinheid, ongerechtigheid of afgoderij in welke vorm dan ook. Indien wij na onze bekering nog onreine gedachten en seksuele begeerten, of haat en boosheid jegens andere mensen blijven koesteren, zal dit de oorzaak zijn dat het Woord van God niet diep in ons hart kan doordringen. Het Woord van God zal ons dan niet kunnen veranderen. Ook nu ontdekken we, dat het hier onze gedachtenwereld betreft. Het is ons hart dat ons misleidt. Maar leest u wat er gebeurt als wij de onreinheid en de afgoderij aan de Heer belijden en wegdoen. Ezech. 36:25-26 – *“Dan zal Ik rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van al uw onreinigheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vleses hart geven.”*

De derde verkeerde hartegesteldheid betrof het zaad, dat tussen de doornen was gevallen. Mark. 4:7 – *“En het andere viel in de doornen, en de doornen wiesen op, en verstikten hetzelfde, en het gaf geen vrucht.”*

Had die akkerbouwer dan z'n akker niet geheel gezuiverd van doornige distels voordat hij ging zaaien? Jawel, maar die distels hebben de eigenschap dat ze heel snel en gemakkelijk hun pluizige zaadjes verspreiden bij het geringste zuchtje wind en vervolgens ook heel snel ontkiemen en opgroeien. Wat was Jezus' verklaring?

Mark. 4:18-19 – *“En dezen zijn, die in de doornen bezaaid worden; namelijk degenen, die het Woord horen; En de zorgvuldigheden dezer wereld, en de verleiding des rijkdoms en de begeerlijkheden omtrent de andere dingen, inkomende, verstikken het Woord, en het wordt onvruchtbaar.”*

Het beluisterde Woord van God zal verstikken en onvruchtbaar worden, als wij in de greep komen van deze wereld, of van de zorgen van dit leven, of van de verleiding van rijkdom en de begeerlijkheden (verlangens) naar allerlei andere dingen. In Luk. 8:14 spreekt Jezus ook nog over de wellusten des levens.

In de bijbel worden al deze dingen onder de noemer van ons vlees geschaard.

Een drukke, goede baan en meer in het algemeen het verdienen van geld kan ons zó in beslag nemen, dat het Woord van God geen kans krijgt om diep in ons hart door te dringen. Voordat het zo ver is, is het reeds door die doornen verstikt.

Maar eveneens de sterke begeerte naar een mooi, groot huis of andere rijkdom. Of het extreem beoefenen van hobbies. Noemt u maar op. En ook de zorgen om het dagelijkse voedsel of het betalen van de financiële rekeningen kunnen ons teveel in beslag nemen. Daarom zei de apostel Johannes in 1 Joh. 2:15-16 – *“Hebt de wereld niet lief, noch hetgeen in de wereld is; zo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is niet in hem. Want al wat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses, en de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.”*

En opnieuw blijkt ook weer, dat het ons hart, onze ziel, is die ons middels onze gedachten bedriegt. Rom. 8:7 – *“Daarom dat het bedenken des vleses vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet.”*

Maar er is gelukkig ook nog een juiste hartegesteldheid, de goede aarde. Het zaad wat in goede aarde valt, zal overvloedig vruchten voortbrengen. Mark. 4:8 – *“En het andere viel in de goede aarde, en gaf vrucht, die opging en wies; en het ene droeg dertig, en het andere zestig, en het andere honderdvoud.”*

Wat is goede aarde voor een landbouwer, broeders en zusters? Dat is diep geploegde en geëgde aarde, geheel gezuiverd van rotsen, stenen, doornen en distels. Dat is aarde waarin voldoende voedingsstoffen zitten en waarin de wortels van de plantjes diep kunnen doordringen. Dat is volgens Jezus de volgende hartegesteldheid. Mark. 4:20 – *“En dezen zijn, die in de goede aarde bezaaid zijn, welke het Woord horen en aannemen, en dragen vruchten, het ene dertig, en het andere zestig, en het andere honderdvoud.”*

We moeten dus het Woord horen en aannemen. In Matt. 13:23 vermaande Jezus om het Woord te horen en te verstaan. En in Luk. 8:15 zei Hij dat we het Woord moeten horen en in een eerlijk en goed hart bewaren.

Samenvattend, moeten we dus naar het Woord horen en het verstaan, om het vervolgens aan te nemen (te accepteren) en in ons hart te bewaren. Wanneer we dit doen, dan zullen we volgens Jezus in Luk. 8:15 in volstandigheid vruchten voortbrengen. *“Volstandigheid”* is in het Grieks *“hupomo'ne”*, dat wil zeggen *“geduldige en standvastige volharding, zelfs in beproeving en lijden”*. Moeilijke perioden in ons leven doen ons niets, neen, we blijven vaststaan en we blijven geestelijk groeien, tótdat de vruchten te zien zijn.

Broeders en zusters, we zullen aan de Heer vragen om ons een rein hart te schenken, maar ook een vaste Geest, waardoor wij tijdig de misleidingen van ons arglistige hart zullen herkennen. Opdat het Woord dat we beluisterd hebben goede vruchten zal voortbrengen.

Ps. 51:12 – *“Schep mij een rein hart, o God! en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest.”*

Moge de Heiland u en mij deze week zegenen. Amen.